

Стеценко Л.О.
*магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Сумського національного аграрного університету*

Рибіна Л.О.
*к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
Сумського національного аграрного університету*

РЕФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Одним з напрямків реформування системи охорони здоров'я в Україні є реформування механізму фінансування медичних закладів, тобто забезпечення фінансового захисту від надмірних витрат «з власної кишені» шляхом підвищення ефективності, модернізації пострадянської системи надання медичних послуг та покращення доступу якісного медичного обслуговування [1]. Так у 2018 році з власних кишень українці заплатили за медичні послуги і ліки на 55,5 % більше, ніж в 2016 році (87,1 млрд. грн.) та на 26,4 % більше ніж в 2017 році (109,1 млрд. грн.) [2].

Внаслідок недостатнього фінансування системи охорони здоров'я знижується якість надання медичної допомоги населенню України, зменшується кількість висококваліфікованих лікарів через їх виїзд в інші країни, де механізм оплати медичних послуг хоча б наближається до оптимального. Оптимальним вважається такий фінансовий механізм, завдяки якому досягається ефективне використання фінансових ресурсів, забезпечення доступної і високоякісної медичної допомоги, свобода вибору для пацієнтів, професійна незалежність лікаря і, насамперед, профілактична спрямованість охорони здоров'я [3].

Фінансове забезпечення охорони здоров'я в провідних країнах світу здійснюється з різних джерел, основними серед яких виділяють: центральний бюджет, кошти юридичних осіб і заощадження населення. В цілому основна модель фінансування системи охорони здоров'я країни історично формується під впливом системи економічних, політичних, морально-етичних та інших

відносин, що склались в країні. З врахуванням вище названих джерел фінансування, виділяють такі моделі:

- державна (обов'язкова), яка заснована на беверіджській концепції (фінансування за рахунок загального оподаткування, контроль з боку парламенту, управління державними органами влади, однакова доступність медичної допомоги для всіх громадян);
- бюджетно-страхова, яка заснована на бісмарківській концепції (фінансування за рахунок системи страхування під контролем держави);
- приватно – підприємницька, в основі якої лежить ринок медичних послуг (приватне страхування), доповнений державними програми медичного обслуговування бідних верств населення і пенсіонерів.

Протягом 2012-2017 років загальні видатки на охорону здоров'я в Україні в середньому становили 7,7% ВВП на рік (приблизно 4,1% за рахунок державного бюджету та приблизно 3,6% за рахунок приватного сектору, переважно видатків домогосподарств), що насправді не сильно відрізняється від загальносвітового та європейського тренду. У Європейському регіоні загальні видатки на охорону здоров'я складають 8,9%, а у світі в цілому – 8,6%. Проте через низький рівень ВВП, цей показник у витратах на душу населення складає лише близько \$200, що значно нижче, ніж \$3 340 в середньому по ЄС, що також включає в себе Польщу - \$809, Болгарію - \$612 і Румунію - \$476 [4].

В Україні на сьогодні існує система фінансування медичного забезпечення, заснована на перерозподілі органами державної влади та місцевого самоврядування податкових надходжень на користь медичного забезпечення. При цьому близько 80% обсягів державного фінансування охорони здоров'я в Україні – це саме кошти місцевих бюджетів. Тому основний тягар фінансового забезпечення медицини лягає на плечі місцевих бюджетів, яким делеговані повноваження фінансового забезпечення громадського здоров'я, зокрема на профілактику захворювань та заохочення до здорового способу життя і потребує відповідного реформування.

Зокрема, реалізація стратегії розвитку комунальних медичних закладів Сумської міської ради передбачає дотримання принципів, які відображають комплексний, сталий та якісно-орієнтований підхід реформування медичної сфери:

- центром уваги в системі надання послуг і управління медичним закладом є пацієнти;
- медичні послуги базуються на міжнародних стандартах.
- персонал на всіх рівнях розглядається як найбільший актив медичного закладу;
- ефективність використання фінансових ресурсів є ключовим принципом управління медичного закладу;
- діяльність медичного закладу заснована на прозорості фінансових потоків та відсутності корупції.

Однією із задач досягнення стратегії розвитку медичних закладів на місцевому рівні є підвищення ефективності фінансового менеджменту, орієнтованого на залучення ресурсів з різних джерел. Для її вирішення виникає негідність у провадженні таких заходів:

- 1) проведення аналізу фінансових результатів роботи медичного закладу і структурних підрозділів, склад витрат, пов'язаних з наданням медичної допомоги, адміністративних та господарських витрат;
- 2) визначення реальних потреб у фінансових ресурсів для роботи медичного закладу та очікувані джерела фінансування;
- 3) розробка системи фінансових та економічних показників діяльності медичного закладу;
- 4) уніфікація переліку медичних і супутніх послуг, механізм їх надання, планування і обліку;
- 5) запровадження прозорості цінової політики в частині надання платних послуг, передбачених законодавством;

6) оптимізація адміністративних та інших витрат структурних підрозділів, у першу чергу, безпосередньо не пов'язані з наданням медичної допомоги;

7) створення постійно діючої робочої групи та/або визначення фахівців, відповідальних за розроблення проектів та заявок (аплікаційних форм) для залучення фінансування; започаткування системної співпраці з цих питань з міською радою та іншими зацікавленими сторонами;

8) розробка програми фінансування медичного закладу з альтернативних джерел, у т.ч. за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку, проектів міжнародної технічної допомоги, грантових програм, бізнесу та інших джерел.

Література:

1. Україна: огляд реформи фінансування системи охорони здоров'я 2016 – 2019. Спільний звіт ВООЗ та Світового банку. URL: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/

2. Пояснювальна записка до проекту Закону України від 29.08.2019 «Про фінансове забезпечення охорони здоров'я та загальнообов'язкове медичне страхування в Україні» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GI00215A?an=2>

3. Загорський В. С., Лободіна З.М., Лопушняк Г.С. Управління фінансовими ресурсами закладів охорони здоров'я: монографія. Львів: ЛРІДУ НАД. 2010. 276 с.

4. МОЗ України: Що було, є і буде. URL: https://moz.gov.ua/uploads/2/13773-transition_book_healthcare.pdf